

Szentpétery Zsigmond. Az úttörő lelkes színészgárda egyik legrokonszenvesebb alakja, a régi Nemzeti Színház alapító tagja és majdnem 3 évtizedig annak oszlopa, született 1798 július 31-én, a szabolcsmegyei Rohod községben, ahol atyja nemes származású református pap volt. Középiskolai tanulmányait Sárospatakon és Debrecenben elvégezve, baráti és rokonai ellenzése dacára elhatározta, hogy színész lesz. Szülei természetesen hallani sem akartak ezen eltévelyedésről, hiszen ők a papi pályára szánták az értelmes ifjút, ő azonban követi szíve vágyát — és színész lesz a Lángh Adám és Udvarhelyi Miklós együttes direkciónál, ahol 1815 augusztus 19-én már fel is léptetik Moliére-nek azon időben egyik közkedvelt darabjában, a Sganarelle-ben, melyben Perrin pór fiút játszta Udvarhely közönsége előtt, majd nemsokára szerelmes szerepeket osztott rá az igazgatója és e szakmában is megállta a helyét. Mint minden novicius: ő is szorgalmasan tanult; első feladatául tűzte ki, hogy az alakokat, amiket eljátszandó volt: az életből lesse el és azokat sok eredetiséggel is vitte színpadra; így hamar nyílt alkalma oroszláncörmeit megmutatni, miért is igazgatója fokozatosan jobbnál-jobb szerepeket ad neki, miket sok ambícióval játszott el. Ezen közben sokat nélkülözött, mint ahogy Déryné írja: Udvarhelyi Miklóssal, Fánccsival, Kilényi Dáviddal nem tudott kosztot, lakást fizetni, ezért együvé mentek lakni a színházi öltözőben (Pesten). Egy ízben arra határozták el magukat, hogy a gyomor korgását radikálisan fogják lecsillapítani. Ugyanis napal elmentek a kertekbe retekrekvírlási szemlére, hogy éjjel aztán kihuzogálják a helyükből. Ki is huzogálták, de csalódtak, mert a reteknek vélt zsákmanyan nem reték volt, hanem savanyítani való kerek répa! 1822-ben Kilényi (Kocsis) Dávidnál működött, Győrben és ott is elismerést vívott ki talentumával; s amíg sorsa arra kényszerítette, hogy a vidéken hirdesse a nemzeti nyelv zengzetességét és kultúránk fenését, mindig elsőrangú igazgatóknál találjuk és egyúttal a rendezés munká-

ját is ő vállalta el. E vándorélet mindaddig tartott, amíg Pestmegye a budai színházat pártfogás alá nem vette; ami nemsokára be is következett. Nevezetesen gróf Széchenyi István akkori táblabíró közbenjárására 1834-ben megengette a kassai színtársulatnak, hogy Budán játszassék: ekkor Szentpétery már elismert jó színész hírében állott, nevével egyetemben, — három évvel később pedig, 1837-ben, midőn a Nemzeti Színház megnyílt, jó híre eljutott ide is és Bajza József igazgató sietett őt is leszerződtetni. Első szerepe mindjárt a megnyitó előadás „Belizár” című szomorújátékában Justinian keletrómai császár volt. Ezután áttért a vígjátéki kedélyes apák, nagybácsik szerepkörére, melyben tökéletes, nagy művész volt, azonkívül egyéb válfajokban is jeleskedett. Nem volt tudományosan képzett ember — írja róla Molnár György, — de lángesze és különösen finom műérzékevel túltett minden esztétikusan, minden előadó mesteren; ilyen volt a játéka is: tele finomsággal, értelemmel, plasztikus kifejezéssel, kedélybeli közvetlenséggel s a legapróbb dolgoknak is világos kiemeléssel. Nemcsak játszta, de magyarázta is szerepeit. A lelkiállapotok mélyen rejtett helyzeteit, átmeneteit mimikával úgy tudta rajzolni, festeni, hogy azok némán is beszéltek és ami más előadónál elmosódott vagy elveszett: őnála jelelté vált. Parodisztikus vonásokat sohasem használt, mert a művészetet komolyan vette, fenségében mélyen tisztelte. Mindig és mindenben jellegzetes és stílszerű volt: hangban, gesztusban, játékban, öltözködésben, maszokban, mozgásban. Játékával diszkrétebb előadásra bírta a színészeket és eszerint e téren méltán mondhatjuk, hogy híres elődjével, Kócsi Patkó Jánossal együtt reformátor volt. Az életben is olyan alak volt, hogy majd alispánnak, majd püspöknek nézték, legalább így olvassuk ezt Szigligeti emlékirataiban. Ugyanis megtörtént vele, hogy midőn egyszer Bartay Andrással, a Nemzeti Színház igazgatójával Bécs felé utazott, egy faluban kiszállván a hintóból, a nép kezét akart neki csókolni, mert püspöknek hitte.